

ZOFIA KLĘPKA

ur. 1927; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, dwudziestolecie międzywojenne
Słowa kluczowe	synagoga, bożnica, Żydzi lubelscy, ulica Grodzka 16, dzielnica Podzamcze, projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów

Synagogi lubelskie przed II wojną światową

Była bożnica na Grodzkiej w podwórku. Okno wychodziło na podwórko, nad drzwiami był taki trójkącik, coś takiego – dotykali i całowali palce, jak wchodzili do tej bożnicy. [Jak] zaczynały się modlitwy, to nakładali te szale – ja nazywam to szale, takie czarne pasy – i kiwali się. Grodzka 16 – jak się wejdzie, mija się schody, [które] prowadzą na górę do mieszkań i wchodzi się na podwórko, na podwórku pierwsze drzwi na prawo, tam była ta bożnica. Tam mieszkała moja koleżanka długie lata – na balkonie po drugiej stronie, [stamtąd] obserwowałyśmy. Ale ona wyjechała, rozleciało się towarzystwo, [ludzie] pokończyli szkoły, powyjeżdżali na zachód, za granicę, dużo się zmieniło, już nie był Lublin taki, jak kiedyś.

[Na Podzamczu też była synagoga], tylko nie wchodziłyśmy do [niej]. Raczej żeśmy były powściągliwe, bo ksiądz powiedział: „Tylko wy do żydowskich świątyń nie wchodzić, dzieci. Wy macie tutaj katedrę, macie kościółek, a do żydowskich nie wchodzić lepiej. Żydzi nie lubią. Oni się modlą sami”.

Przez okno widać było [wnętrze synagogi]; jak kto chciał zobaczyć, to zobaczył. Nie było takich wyposażonych, jak nasze [kościółki], piękne obrazy, rzeźby, ale [były synagogi, w których był] jakby ołtarz, tam paliły się tylko te świece i [widać było] to kiwanie, to była taka modlitwa. Jak weszli wszyscy Żydzi, już się [to] nabożeństwo widocznie zaczęło, to drzwi zostały zamknięte i nie wolno było wychodzić, wchodzić, nic, oni się modlili. Ale Polaków nie zapraszali. Myśmy przez okno widziały, tam się nic takiego ciekawego nie działo, żeby się tam wdzierać. Myśmy byli religijni, ksiądz przychodził, uczył nas religii, szanowaliśmy każdą wiarę – czy to był Żyd, czy to był jakiś inny, ale każdy to był wierzący człowiek.

Data i miejsce nagrania	2011-10-25, Lublin
Rozmawiał/a	Wioletta Wejman
Redakcja	Piotr Krotofil
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"